

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.408/2008/4. szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla a dr. Galgóczi Zoltán ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos I. rendű, **II.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos II. rendű, **Kk.III.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos III. rendű, **Kk.IV.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos IV. rendű és **V.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos V. rendű felpereseknek, - a ... jogtanácsos által képviselt ... **KÓRHÁZ KÖZHASZNÚ TÁRSASÁG (címe)** alatti székhelyű alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 2008. július hó 8. napján kelt 13.P.20.719/2006/52. sorszámú részítélete ellen az alperes által 54. sorszám alatt benyújtott fellebbezés, valamint az I. és III. rendű felperesek által Pf.III.20.408/2008/2. sorszám alatt benyújtott csatlakozó fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

R É S Z Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság részítéletének nem fellebbezett részét **nem érinti**, a megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja**, az I-II. rendű felperesek részére megállapított marasztalási összeget személyenként 5.000.000,-5.000.000,-(Ötmillió-Ötmillió) Ft-ra **leszállítja**, ugyanakkor az alperest kamat fizetésére kötelező rendelkezéseket **mellőzi**.

Egyebekben az elsőfokú bíróság részítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű felperesnek 60.000,- (Hatvanezer) Ft, a II. rendű felperesnek 120.000,-(Egyszázhuszezer) Ft, a III. rendű felperesnek 180.000,-(Egyszáznyolcvanezer) Ft, míg a IV. rendű felperesnek 300.000,- (Háromszázezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS:

Az elsőfokú bíróság a következő tényállást állapította meg: Az I. és II. rendű felperesek a III. és IV. rendű kiskorú felperesek szülei. Az I. rendű felperesnél ikerterhességet diagnosztizáltak, mely a 28. hétig panaszmentesen telt, ekkor azonban alhasi görcsök miatt az alperes szülészeti osztályára vették fel. A kezelések ellenére 1998. január 4. napján a szülés megindult. Kezelőorvosai a hüvelyi úton történő szülés mellett döntöttek. Először a III. rendű felperes születt meg szabályos szülésvezetés mellett, ezután jött világra - Bracht-féle műfogás alkalmazásával - a IV. rendű felperes, aki az anyaméhben lábtartásban helyezkedett el. Szülés közben a magzat bal karja felcsapódott, így azt még méhen belül le simították.

Mind a III., mind a IV. rendű felperesek lehűlt, cianotikus állapotban kerültek az alperes X. emeletén található újszülött osztályra 20 perc elteltével. A IV. rendű felperes felvételi lapján rögzítették, hogy az újszülött megviselt, haematomás. Mindkettejükönél nyákleszívást és melegítést alkalmaztak, a IV. rendű felperes ennek ellenére lesápadt és testszerte cianotikus volt. Állapota rohamosan romlott, légzése felületessé, szív működése bradycarddává vált, ezért aneszteziológus intubálta és ambuval lélegeztették.

Állapotuk romlása miatt a két újszülöttet később átszállították a ...-i Klinika Újszülött Intenzív Központjába, ahol mindkettejükönél súlyos fokú szellemi és motoros fejlődési visszamaradottságot állapítottak meg, s már ekkor valószínűsítették, hogy felnőtt korukra 100 %-ban munkaképtelenek lesznek, állandó felügyeletre, gondozásra szorulnak és önmagukat sem lesznek képesek ellátni.

A III. rendű felperes esetében az újszülöttkori agyi oxigénhiányos állapotra visszavezethető károsodások közepes fokú mentális elmaradásban, súlyos mozgásszervi károsodásban és látászavarban nyilvánulnak meg. Végtagjai spasticus bénulása következtében súlyos mértékben mozgáskorlátozott. Korábban segédeszközökkel rövidebb távon tudott közlekedni, jelenleg erre önállóan nem képes. 2007. decemberére térdműtétet, a későbbiekre pedig - nagy valószínűséggel elvégzendő - bokaműtétet terveztek nála. Súlyos látáskárosodása kétoldali látóideg sorvadásra vezethető vissza, ami nem korrigálható. Csökkent látása és kancsalsága mindennapi életét is hátrányosan befolyásolja. Írni, olvasni tud, de általános írásképe az átlagoshoz képest erőteljes negatív irányú eltérést mutat, szinte olvashatatlan. A III. rendű felperes jelenleg a ...-i Mozgássérültek Iskolájában tanul, ahol az első osztályt két év alatt végezte el, s már most tudható, hogy a második osztály elvégzéséhez is ugyanennyi időre lesz szüksége. Állandó felügyeletre szorul. Agyi károsodása miatt arra ugyan képes, hogy szükségleteit jelezze, de az illemhely használata után önmagát ellátni már nem tudja. A számára feldarabolt ételt önállóan elfogyasztja. Állapota végleges, illetőleg súlyának gyarapodásával mozgáskorlátozottsága fokozódni fog. Önmaga ellátására soha nem lesz képes. Szellemileg lassan és igen kis mértékben fejleszthető, de lényeges javulás etekintetben sem várható.

A IV. rendű felperesnél szintén súlyos agyi oxigénhiányos károsodás miatt állt elő mozgáskorlátozottság, értelmi fogyatékoság és látászavar, melyek súlyosabb fokúak, mint a III. rendű alperes esetében. Végtagjainak spastikus bénulása kifejezettebb, karjai csecsemőtartásban vannak, kezei ökölbe szorulnak, lábfeje lefelé és befelé fordulva feszül. Járásképtelen, ülni önállóan nem tud. Látóideg károsodása olyan fokú, hogy csak homályosan, legfeljebb másfél méterre lát el. Kifejezett kancsalsága szemészeti úton nem korrigálható. A IV. rendű felperes súlyos fokban értelmi fogyatékos, ami miatt már a ...-i Mozgássérültek Iskolájának óvodai csoportjából sem vették át az iskolai osztályba. Állapota végleges, nem fejleszthető, erre tekintettel a Pető Intézetből is eltanácsolták. Szükségleteit képes jelezni, de az illemhely használatához segítségre van szüksége. Éjszakára állandó pelenkázásra szorul. Kommunikációra minimális szinten képes, beszéde érthetetlen, szókinccse 30-40 szóra korlátozódik. Az agyi oxigénhiányos állapot epilepsziát váltott ki nála, ezért állandó gyógyszeres kezelés alatt áll. Izmainak folyamatos feszülése miatt izomgörcsei egyre gyakoribbak. Mindezek következtében mindennapi életbe való beilleszkedése lehetetlen, élete végéig állandó felügyeletre, gondozásra szorul.

A gyermekek állapota miatt az I. és II. rendű felperesi szülők élete átalakult. A per folyamatban léte alatt házasságukat felbontották, melynek során a III. rendű felperes az I. rendű felperesi anyához, míg a IV. rendű felperes a II. rendű felperesi apához került. A II. rendű felperes újabb házasságot kötött, így jelenlegi házastársával, az V. rendű felperessel közösen gondozzák a náluk elhelyezett gyermeket.

Az I. rendű felperes a III. rendű felperest egyedül neveli. Mivel egész napját kitölti a gondozás, munkát nem vállalhat. Gyermekei betegségével összefüggésben tartósan frusztrált, aktuálneurotikus feszültség jellemzi. Hangulati labilitás jeleit mutatja, fáradékony, alkalmazkodási zavarral küzd. Személyiségváltozáson ment keresztül, állapota végleges. A III. rendű felperes mozgatása miatt gerincproblémái alakultak ki, amelyek a gyermek súlyának gyarapodásával fokozódnak. Életlehetőségeit kilátástalannak tartja, tartós párkapcsolat kialakítására, újabb gyermek vállalására esélyt nem lát. Társas kapcsolatai megszűntek, a társadalmi életben való részvétele a gyermek gondozásához szükséges körre terjed ki.

A II. rendű felperes a kialakult helyzethez alkalmazkodott, azonban problémáit hajlamos elfojtani, ami miatt a pszichés betegségekkel szemben sérülékenyebb lehet. Új házastársával, az V. rendű felperessel a társadalmi életben való részvételük beszűkült, párkapcsolatuk azonban stabil.

Az I-IV. rendű felperesek kereseti kérelmükben vagyoni és nem vagyoni káraik megfizetésére kérték az alperes kötelezését hivatkozással arra, hogy a III. és IV. rendű felperesek maradandó fogyatékosággal jöttek világra, mely károsodásukhoz az alperes szülést vezető orvosainak a mulasztása vezetett, akik nem az adott helyzetben elvárható gondossággal jártak el. Ennek következtében az I. és II. rendű

felperesek életminősége is romlott. Az őket ért hátrányok enyhítéséhez szükséges nem vagyoni kártérítés mértékét az I. rendű felperes esetében 8.000.000,-, a II. rendű felperes esetében 6.000.000,-, a III. és IV. rendű felperesek esetében pedig személyenként 12.000.000,-Ft-ban jelölték meg. A kár bekövetkeztétől (a III. és IV. rendű alperesek születésétől) késedelmi kamatra is igényt tartottak.

Az alperes elsősorban a kereset elutasítását kérte arra való hivatkozással, hogy orvosai a legnagyobb gondosság követelményének megfelelően jártak el.

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság 69. sorszámú - a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága által Pfv.III.20.028/2006/5. számon helybenhagyott - közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperes kártérítési felelőssége az I-IV. rendű felperesekkel szemben teljes körűen fennáll.

A jogerős közbenső ítélet meghozatalát követően az alperes az I. és II. rendű felperesek nem vagyoni kárigényét személyenként 500.000,-Ft-ban, míg a III. és IV. rendű felperesekét fejenként 2.000.000,-Ft-ban elismerte, ezt meghaladóan továbbra is elutasítást kért. Az elismert részen felüli igényeket egyrészt azért tartotta eltúlzottnak, mert álláspontja szerint a károk a legnagyobb körülmények, gondosság mellett is bekövetkeztek volna, másrészt mert a kért károsszegek nem felelnek meg a károkozás bekövetkeztekor fennállt értékviszonyoknak.

Az elsőfokú bíróság 13.P.20.719/2006/29. sorszámú részítéletével az I-IV. rendű felperesek nem vagyoni kártérítésre irányuló kereseti kérelmének túlnyomó részt helyt adott. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek személyenként 6.000.000,-, a III. rendű felperesnek 10.000.000,-, míg a IV. rendű felperesnek 12.000.000,-Ft nem vagyoni kártérítést és ezen összegek után 1998. január hó 4-től a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatokat. Ezt meghaladóan az I. és III. rendű felperesek kereseti kérelmét a nem vagyoni kárigény vonatkozásában elutasította.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Szegedi Ítéltábla a részítéletet Pf.III.20.048/2008/7. sorszámú végzésével hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította. Végzésének indokolásában rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabályt sértett azzal, hogy az alperes távollétében megtartott utolsó tárgyaláson elhangzott, novumokat is tartalmazó felperesi nyilatkozatokat az alperessel nem közölte, ennek ellenére azokat a tényállás részévé tette, ezzel a nem vagyoni kár összegének meghatározásánál figyelembe vette. Az alperes számára ugyanis módot kell adni, hogy az utolsó tárgyaláson elhangzott új tényekre részletes észrevételét megtegye, és ennek függvényében lehet dönten az eljárás további menetéről.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a korábbi részítélettel egyező tartalmú részítéletet hozott. Indokolását annyival egészítette ki, hogy a hatályon kívül helyező végzésben foglalt iránymutatásnak 49. sorszámú végzésével eleget tett, érdemi nyilatkozattételre és az esetleges bizonyítási indítványok előterjesztésére 15 napos

határidővel, a jogkövetkezményekről történő tájékoztatás mellett hívta fel az alperest. A felhívást az alperesi képviselő 2008. június hó 13. napján átvette, azonban arra a tárgyalás határnapjáig nem reagált, 2008. július 7-i keltezésű beadványa a nem vagyoni kártérítésre irányuló kereseti kérelem vonatkozásában előadást nem tartalmaz. Erre figyelemmel a Pp. 136/B. § (3) bekezdése alapján úgy tekintette, hogy a mulasztó alperes a felperesi tényállítások valóságát nem vonja kétségbe, így azokat ítélezése alapjául ismételten elfogadta utalva arra is, hogy mindezek tekintetében kétely nem merült fel, az előadott tények a bizonyítás anyagával összhangban állnak.

A részítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, másodlagosan a kártérítési összegek mérséklésével részbeni megváltoztatását kérve. A hatályon kívül helyezés iránti kérelem indokaként súlyos eljárási szabálysértésre hivatkozott. Álláspontja szerint az alperesnek érdemi védekezését kifejtteni nem állt módjában, mint ahogy bizonyítási indítványait előterjeszteni sem. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság 49. sorszámú felhívó végzését az alperesi jogi képviselő lakására küldte meg, ahol férje vette át, akinek az a műhelyében maradt reklámújságokkal összefogva. Miután pedig 2008. június 19-től július 6-ig szabadságon voltak, nem tartózkodtak otthon, csak ezt követően volt lehetősége annak tartalmát megismerni, s ekkor vette kézhez a Szegedi Ítéltábla hatályon kívül helyező végzését is. Így a 2008. július 8-i hatánapra az idő rövidsége miatt már a nem vagyoni kárigény vonatkozásában nem volt módja észrevételeket tenni, csupán a vagyoni kárigényre reagálhatott. Ezen túlmenően előadása szerint mindvégig tévedésben volt, mivel úgy gondolta, hogy a következő tárgyalás alkalmával az elsőfokú bíróság felhívja a feleket a megismételt eljárás során észrevételeik előterjesztésére és bizonyítási indítványaik megtételére. Alappal gondolhatta azt is, hogy a felhívás kizárólag a vagyoni kárigényekre vonatkozik, hiszen az elsőfokú bíróság már több végzésében e körben hívta fel a feleket bizonyításra. Csak az 52. sorszámú részítélet kézhezvételekor szembesült az alperes azzal, hogy a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában az elsőfokú bíróság további tárgyalást már nem tart. Az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértése tehát abban áll, hogy az utolsó tárgyaláson nem adott lehetőséget az alperesnek az érdemi védekezés és bizonyítási indítvány előterjesztésére a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában. Megismételte azt a korábbi hivatkozását, hogy a tárgyalás berekesztése sérti az alperes perbeni védekezési lehetőségét, a Pp. 3. § (3) és (6) bekezdésében írtakat, mivel az elsőfokú bíróság határidő biztosítása mellett nem hívta fel a kiegészítő szakértői véleményben és a felperesek előadásaiban, beadványaiban foglaltakra történő nyilatkozattételre, így megfosztotta jogai gyakorlásának lehetőségétől. További eljárási szabálysértést látott abban, hogy az 50. sorszámú, faxon eljuttatott kérelmet az alperesek részére az elsőfokú bíróság nem küldte meg.

Az elsőfokú részítélet megváltoztatására irányuló fellebbezés indokolásában a kártérítés megállapított mértékét vitatta annak eltúlzott volta miatt. Sérelmezte, hogy

az elsőfokú bíróság a 25. sorszámú kiegészítő szakértői véleményből csak részleteket emelt ki, ugyanakkor figyelmen kívül hagyta a vizsgált felperesek által előadott tényeket és

a szakértő által tett egyéb megállapításokat, amikből látható, hogy az I-II. rendű felperesek életkörülményeinek megváltozása nem olyan fokú, ahogyan azt az elsőfokú bíróság tényállásában rögzítette. A III. rendű felperes napközben iskolába jár, ezért nem helytálló az elsőfokú részítéletnek az a megállapítása, hogy az I. rendű felperes munkát nem vállalhat, mert egész napját igénybe veszi a kiskorú III. rendű felperes gondozása. Ugyanez okból sérelmezte annak tényként való figyelembe vételét is, hogy a róla való gondoskodás az I. rendű felperes életét teljes egészében kitölti, magánélete gyakorlatilag megszűnt. Álláspontja szerint az I. rendű felperesnek lenne lehetősége munkavállalásra, különös tekintettel arra, hogy egészségromlása sem olyan fokú, ami ebben akadályozná. Ellentétes az I. rendű felperes személyes előadásaival az elsőfokú részítéletnek az a megállapítása is, hogy az I. rendű felperes életlehetőségeit kilátástalannak ítéli, párkapcsolat kialakítására esélyt nem lát, hiszen maga mondta el, hogy párkapcsolatban él. Iratellenes az I. rendű felperes állapotrosszabbodásának vélelmezése, továbbá, hogy tartós alkalmazkodási zavarral küzd. Az pedig, hogy tengerparti nyaralásokra jár párjával és a III. rendű felperessel, cáfolja életének végleges és jelentős beszűkülését. A II. rendű felperes esetében ugyancsak iratellenesnek ítélte az elsőfokú bíróság több megállapítását, így például, hogy a család életminősége és szociális kapcsolattartási lehetősége romlott a IV. rendű kiskorú felperes állapota miatt, továbbá, hogy a II. rendű felperes személyisége neurotikus irányba szerveződött volna. Indokolatlannak tartotta, hogy az elsőfokú bíróság nem vagyoni kárpótlásként magasabb összeget ítelt meg a II. rendű felperesnek, mint az I. rendűnek. Az elsőfokú részítélet eltúlzott összecszerűségének alátámasztására bírósági döntéseket sorolt. Sérelmezte, hogy bár az indokolás szerint a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál az 1998. évi ár- és értékviszonyokat vett alapul a bíróság, a mérlegelési szempontok között felsorolja a felek jelenlegi állapotát és a felperesek jövőképét is. Az Alkotmánybíróság ugyanis 34/1992. (VI.1.) számú határozatának indokolásában kifejti, hogy a kártérítés összegének mértékét nem lehet a következményekhez igazítani, annak mértéktartónak kell lennie.

Jogszabálysértőnek tartotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a kiskorúak részére megítélt kártérítési összeget nem gyámhatósági fenntartásos betétkönyvben való elhelyezéssel rendelte teljesíteni. E körben hivatkozott a BH. 1983.487. számú eseti döntésre.

Továbbra is fenntartotta immár az összecszerűség körében azt az eredetileg jogalap vonatkozásában előadott álláspontját, hogy a mulasztás, illetőleg felróhatóság az alperes részéről olyan jellegű volt, amely bármely kórházi ellátás során felmerülhetett és a legnagyobb gondosság mellett is bekövetkezhett volna.

Fellebbezésének indokolását a másodfokú eljárásban 3. sorszám alatt kiegészítette azzal, hogy a Legfelsőbb Bíróság 1/2008. PJE. számú jogegységi határozatával az ítélezési gyakorlatban módosulás következett be. E körben hivatkozott arra, hogy a III. és IV. rendű felperesek esetében teratológiai ártalom is közrejátszhatott abban, hogy fogyatékosan születtek. A III. és IV. rendű felperesek esetében pedig hiányzik

az ún. alanyi jog: a két gyermek fogyatékosága ugyanis nem az orvosi mulasztásra vezethető vissza, ezért saját jogukon kártérítést nem igényelhetnek.

Az I. és III. rendű felperesek csatlakozó fellebbezésükben a részítélet részbeni megváltoztatását kérték a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában eredeti kereseti kérelmüknek megfelelően. Az I. rendű felperes számára magasabb összeg megállapítása indokolt, mivel esetében az szüléssel megtapasztalt kockázat miatt érzelmileg kizárt, hogy újabb terhességgel próbálkozná. A III. rendű felperesnek pedig ugyanannyira nincs esélye a teljes életre, mint a IV. rendű felperesnek, ezért számára is a IV. rendű felperesével azonos mértékű kártérítés jár.

Az I-IV. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelme szerint az alperesi fellebbezés alaptalan, korábbi nyilatkozataikat változatlan formában fenntartották.

Az alperes fellebbezése **részben alapos**, az I. és III. rendű felperesek csatlakozó fellebbezése **alaptalan**.

A másodfokú bíróság mellőzi az elsőfokú ítélet tényállásából az I. rendű felperesre vonatkozóan tett következő megállapításokat: munkát nem vállalhat, egész napját kitölti a III. rendű kiskorú felperes gondozása, életlehetőségeit kilátástalannak ítéli, tartós párkapcsolat kialakítására esélyt nem lát, társas kapcsolatai megszűntek.

Kiegészíti ugyanakkor a tényállást a következőkkel:

A kiskorú III. rendű felperes hétköznapi reggeltől 17.30-18.00 óráig iskolában tartózkodik, egyedül képes öltözni.

Az I. rendű felperes párkapcsolatban él. Társával és a III. rendű felperessel nyaralni járnak. Ismerőseikkel, barátaikkal is összejárnak, ezzel együtt az I. rendű felperesnek kikapcsolódásra az egészséges gyermekek szüleihez képest kevésbé van lehetősége. Pszichiátriai, pszichológiai kezelés alatt nem áll, altatót, nyugtatót alkalmasszerűen (1 doboz/év) szed. A IV. rendű felperest nem látogatja, vele csak az iskolában szokott találkozni.

A II. rendű felperes munkaviszonyban áll, munkaideje alatt házastársa, az V. rendű felperes foglalkozik a kiskorú IV. rendű felperesi gyermekkel. A gyermek állapota miatt nem lehetséges, hogy feleségével közösen vegyenek részt programokon. Pszichiátriai, pszichológiai kezelés alatt nem állt, altatót, nyugtatót nem szed. Gyermekei állapota nyugtalanítja, belső feszültséggel, szorongással tölti el, de ez jelentősebb pszichés zavart esetében nem okoz.

A fenti tényállás módosítást az ítélet tábla az 5. és 25. sorszámú szakértői véleményekben rögzített, az I. és II. rendű felperesek által személyesen előadott tények, valamint a szakértői következtetések alapján állapította meg.

Az ítélet tábla álláspontja az alperes fellebbezésében foglalt, elsőfokú eljárás során történt eljárási szabálysértésekkel kapcsolatosan a következő:

A rendelkezésre álló iratok szerint az alperes jogi képviselője jogtanácsosként látja el az alperes perbeli képviseletét. A jogtanácsosi tevékenységről szóló 1983. évi 3. tvr. 2. §-a

szerint a jogtanácsos jogi tevékenységét munkaviszonyban, tagsági viszonyban vagy megbízás alapján végzi. E jogviszonytól függ, hogy a bírósági iratokat a képviselt fél vagy a képviselő címére kell kézbesíteni (BH. 1995.660. számú eseti döntés). A perbeli esetben azonban nem volt jelentősége az alperesi képviselő lakcímére történt kézbesítésnek - szemben a hivatkozott jogesetben szereplő, eltérő lakcímű családtag lakóhelyére való kézbesítéssel -, mivel az a Pp. 97. és 99. §-ában foglalt rendelkezéseknek egyébként megfelelt. A peranyagból megállapítható, hogy az eljárás során az iratokat rendszertelenül hol az alperesi képviselő lakásának címére, hol az alperes székhelyére kézbesítették. Annak viszont nincs nyoma, hogy az alperesi képviselő valaha is sérelmezte volna a lakására történt kézbesítést annak ellenére, hogy a tértivevényeken volt, hogy családtag átvevő aláírása szerepelt. Az így kézbesített idézések alapján is megjelent a tárgyalásokon, végzésekre reagált, a közbenső ítélettel szemben pedig fellebbezést nyújtott be. A per utolsó tárgyalásának napján faxon érkezett 51. sorszámú alperesi beadványból egyértelműen kiderül, hogy már annak megszerkesztése előtt, 2008. június 13-án kézbesítésre került az alperesi képviselő részére a 2008. július 8-i tárgyalásra szóló, lakcímére küldött idéző, amelyet kézhez is vett, hiszen az idézésre konkrétan hivatkozik, s amelynek todatában szerepelt a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésében előírt felhívás a nem vagyoni károk körében történő nyilatkozattételre. Ha tehát az idézést megkapta, szükségszerűen meg kellett ismernie az elsőfokú bíróság felhívó végzését is. Mindezek és a másodfokú határozat egyidejű kézbesítése után készítette el tehát az alperesi képviselő 51. sorszámú, 6 oldalas beadványát, amelynek keltezése július 7. Ez viszont kizárólag a vagyoni károk tekintetében tartalmaz észrevételeket, ellenkérelmet. Ezzel egyidőben lehetősége lett volna a végzésnek is eleget tenni, illetőleg ha az ehhez rendelkezésre álló időt túlságosan rövidnek találta, a Pp. 106-107. §-ai szerinti igazolási kérelmet előterjeszteni, emellett a 104. § rendelkezései alapján határidő-hosszabbítást kérni. Erre irányuló kérelmet azonban nem terjesztett elő, de még a felhívó végzés tartalmának kézbesítéstől eltérő időpontban való megismerésére sem utalt. A nem vagyoni károkra történő nyilatkozattétel előterjesztésében mutatkozó alperesi mulasztás ezért a fentiek szerint véltlennek nem tekinthető. A mulasztást az sem menti ki, hogy előzőleg az elsőfokú bíróság már a vagyoni károk körében folytatott bizonyítást, több végzése etekintetben tartalmazott felhívást. A 49. sorszámú felhívó végzés szövegezése ugyanis egyértelmű, jogi képviselő előtt annak tartalma nem lehet kétséges. A kifejtettekből megállapítható, hogy az alperesi képviselő a felhívó végzést (s az eljárás során a lakására kézbesített további összes iratot is) megkapta, tartalmát módja volt megismerni, tehát a kézbesítés helyében mutatkozó kisebb fokú eljárási szabálysértés hatályon kívül helyezés alapját nem képezheti. Ezzel nem sérült az alperes védekezéshez való joga, a bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt kötelezettségének megfelelően hívta fel nyilatkozattételre az alperest, és a 3. § (6) bekezdése szerint gondoskodott arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, jognyilatkozatot, valamint a bírósághoz benyújtott okiratot megismerhessenek és azokra nyilatkozhassanak.

Alapítvánnyal hivatkozik az alperes arra is, hogy az elsőfokú bíróság a tárgyalás előtt faxon érkezett beadványát nem küldte meg a felpereseknek. Az iratok sorszámozásából látható, hogy a fax előlapja az 50. sorszámot kapta, míg maga a beadvány az 51-eset. Az 52. sorszámú jegyzőkönyv rögzíti a teljes beadvány ismertetésének tényét a Pp. 143. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, a tárgyalást követően pedig a jegyzőkönyvvel és a részítélettel együtt a Pp. 3. § (6) bekezdése alapján kézbesítette azt az elsőfokú bíróság a felperesi képviselőnek a térítvény tanúsága szerint 2008. július 11. napján. Etekintetben tehát eljárási szabálysértés egyáltalán nem állapítható meg. Csak megjegyzi az ítélet, hogy még a kézbesítés elmaradása sem eredményezhetné a részítélet hatályon kívül helyezését tekintve, hogy ez az alperesi beadvány a részítéletben eldöntött nem vagyoni károkra vonatkozóan észrevételt, adatot, bizonyítási indítványt nem tartalmaz.

Miután a fellebbezésben hivatkozott eljárásjogi szabálysértések alapítvánnyal bizonyultak, a másodfokú bíróság érdemben vizsgálta az elsőfokú részítéletet. Ennek során a tényállás részben irattalános voltát állapította meg, annak bizonyos részei ellentmondanak ugyanis a I-II. rendű felperesek által az eljárás során előadott és az 5., illetőleg a 25. sorszámú szakvéleményekben rögzített tényeknek.

Az I. rendű felperes igazságügyi pszichológiai vizsgálata alkalmával (25. sorszámú szakértői vélemény) maga adta elő, hogy jó párkapcsolatban él, sokszor még párjának kislánya is foglalkozik a kiskorú III. rendű felperessel. Nem helytálló tehát az elsőfokú bíróságnak az a tényállásbeli megállapítása, hogy a III. rendű felperes egyedül neveli a nála elhelyezett gyermekeket. Elmondta vizsgálatakor azt is, hogy a III. rendű kiskorú felperes egész nap az iskolában tartózkodik, napközis, délután 1/2 6 - 6 körül jár haza. Ebből viszont az következik, hogy a gyermekkel való foglalkozás nem tölti ki az I. rendű felperes egész napját, a vele való foglalkozás a munkavállalásban nem gátolja. Elhangzott továbbá, hogy külföldön nyaraltak, annak pedig, hogy szórakozni nem jár, nem a nála elhelyezett III. rendű felperes állapota az oka. Hivatkozása szerint koránál fogva választja a pihenés otthoni formáját. Mindemellett ismerőseivel összejár (5. sorszámú szakvélemény). Nem helytálló tehát az az elsőfokú részítéleti megállapítás, hogy életlehetőségeit kilátástalannak ítéli, és tartós párkapcsolat kialakítására esélyt nem lát, tartós kapcsolatai megszűntek, társadalmi életben való részvétele gyakorlatilag a gyermek gondozásával szükségképpen felmerülő körre terjed ki. Az I. rendű felperes saját előadásából okszzerűen következik, hogy nem a gyermek betegsége az oka annak, hogy a társas kapcsolatok általa gyakorolt formáját választja, az egyéb okból, az I. rendű felperes korából adódik.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet tényállását a fentiek vonatkozásában a beszerzett bizonyítékoknak (szakértői vélemények) és a felek személyes előadásainak a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti egybevetése alapján állapította meg és értékelte azokat a maguk összességében. Ennek során kiemelten

figyelemmel volt az I. rendű felperes saját, szakértő előtti részletes előadásaira, melyek a róla készült szakvélemény alapját is képezték, s amelynek megállapításait, tényadatait az I. rendű felperes soha nem vonta kétségbe, így azt sem állította, hogy a szakértő által rögzített nyilatkozatai a valóságnak ne felelnének meg. Az elsőfokon ezzel ellentételen megállapítottak tényállásban történő rögzítésének annak ellenére nem volt helye, hogy az

alperes felhívás ellenére a nem vagyoni károk körében további nyilatkozatot nem tett, tehát nem vonta kétségbe mindezeket, hiszen a bíróság tényeket ilyen esetben is csak akkor fogadhat el valónak, ha azok tekintetében kételye nem merül fel (Pp.163. § (2) bekezdés). Mivel a szakértői vizsgálatok során tett I. rendű felperesi előadások a részletezett megállapításoknak egyértelműen ellentmondanak, a tényállást a másodfokú bíróságnak eszerint kellett korrigálnia.

A II. rendű felperesre vonatkozó elsőfokú részítéleti ténymegállapítások körében ellentmondásosság, iratellenesség nem volt tapasztalható, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság tényállását a szakértői véleményekben rögzített személyes előadások és megállapítások alapján csupán kiegészítette a nem vagyoni kártérítés szempontjából releváns tényekkel a Pp. 221. § (1) bekezdésének megfelelően. A fellebbezés kapcsán megjegyzi, hogy a 25. sorszámú szakvélemény 7. oldal 1. bekezdése tartalmaz megállapítást a II. rendű felperes személyiségének neurotikus irányba történő szerveződésére, az elsőfokú részítélet erre való utalása tehát nem ellentétes a rendelkezésre álló bizonyítékokkal.

Az így módosított tényállás alapján vizsgálta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által meghatározott nem vagyoni kártérítések mértékét az alperesi fellebbezés, valamint az I. és III. rendű felperesi csatlakozó fellebbezés tükrében. Az elsőfokú bíróság a jogszabályi alapokra helyesen hivatkozott, s megfelelően állapította meg a sérült személyiségi jogokat is az I-IV. rendű felperesek vonatkozásában. Az I. rendű felperessel kapcsolatos megállapításokkal összefüggésben utal arra az ítéletábra, hogy még a most módosított, ekként részben eltérő tényállás alapján is zömében helytálló következtetéseket vont le az elsőfokú bíróság az I. rendű felperest ért immateriális hátrányok tekintetében. A szakvéleményekből ugyanis egyértelműen megállapítható a lelki és fizikai teher, a tartós alkalmazkodási zavar, a személyiségváltozás, ennek végleges jellege, az egészséges, teljes családban élés lehetőségének elvesztése. Mindezek meghatározása körében mérlegelése is megfelelő. Csupán azok a következtetések nem okszerűek, melyek az eltérő tényállásból adódnak. Ilyennek minősül az a következtetés, hogy életét a III. rendű kiskorú felperes gondozása teljes egészében kitölti, magánélete - ezáltal a társadalmi életben való részvétele - gyakorlatilag megszűnt. A III. rendű kiskorú felperes állapotából következően - még abban az esetben is, ha az I. rendű felperes párkapcsolatban él, barátaival, ismerőseivel az általa igényelt szinten összejár, nyaralnak - megállapítható, hogy életminősége nem közelíti meg a normális mértéket, élete jelentősen beszűkült. Ez a következtetés a folyamatos lelki és fizikai teherre figyelemmel (pszichés zavar, a gyermek nagyfokú gondozási igénye) levonható. Már önmagában gyermekei sérült voltának tudata jelentősen korlátozza az élet egyes örömeinek felhőtlen átélésében, az I. rendű felperes

Pf.III.20.408/2008/4. szám

életminősége tehát az átlagos, hasonló korú anyák életminőségének szintjét nem éri el. A II. rendű felperessel kapcsolatos elsőfokú részítéleti indokolással a személyhez fűződő jogok sérelme, az immateriális hátrányok körében az ítéletábra az elsőfokú bírósággal minden tekintetben egyetért. Megállapításait a másodfokon kiegészített tényállás csak

erősíti. Esetében méginkább nyilvánvaló, hogy a nála elhelyezett, rosszabb állapotú, emiatt több odafigyelést, gondoskodást igénylő IV. rendű felperes gondozása, és gyermekei sérült volta miatt életminősége, szociális kapcsolattartási lehetősége - a munkán kívül - romlott, az átlagemberét nem éri el.

Osztja az ítélőtábla az elsőfokú bíróságnak azt a kifejtett álláspontját is, hogy az I. és II. rendű felperesek esetében mindezen értékelt hátrányok kb. azonos szintűek annak ellenére, hogy az I. rendű felperes pszichés állapota a II. rendű felpereséhez képest rosszabb. A II. rendű felperesnél ugyanis a betegbb, rosszabb állapotú, emiatt több gondozást igénylő és nagyobb lelki terhet jelentő IV. rendű kiskorú felperes került elhelyezésre, ez a mindennapi életben jelentkező súlyosabb teher pedig indokolja, hogy számukra - tehát mind az I., mind a II. rendű felperesek számára - az őket ért immateriális hátrányok kiküszöbölésére azonos mértékű nem vagyoni kárpótlás kerüljön megállapításra. A megállapított összeg azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint jelentősen eltúlzott. Azt ugyanis az elsőfokú bíróság a kár bekövetkeztekori, tehát 1998. január 4-i értékviszonyok figyelembevételével határozta meg személyenként 6.000.000,- Ft-ban. A több mint 10 évvel ezelőtti értékviszonyok azonban ilyen összegű nem vagyoni kártérítést az I. és II. rendű felperesi szülők esetében - figyelemmel az őket ért, megállapított hátrányokra is - nem indokolnak. Ezt támasztják alá az erre az időszakra vonatkozóan közzétett eseti döntések is, melyek ugyan eltérő tényállás mellett születtek, de némi támpontot jelentenek a korabeli értékviszonyok megítélésénél (EBH. 2007.1694., EBH. 2003.863., EBH. 2000.313., BH. 2005.105. számú eseti döntések).

Ugyanez állapítható meg a III-IV. rendű felperesek esetében is, ahol az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és a személyiségi jogsérelmek meghatározása is helytállóan történt. Egyetért az ítélőtábla azzal az elsőfokú állásponttal is, hogy a két gyermek jelentősen eltérő egészségi állapotára figyelemmel az őket ért hátrányok sem azonos mértékűek, ami indokolja a különböző összegű nem vagyoni kárpótlás megállapítását.

Figyelemmel azonban arra, hogy a káresemény mintegy 10 évvel ezelőtt következett be, mely időszak alatt az értékviszonyokban jelentős változások történtek, a kár bekövetkeztekori értékviszonyok már kellő pontossággal nem rekonstruálhatók, az ítélőtábla a részítélet meghozatalakor értékviszonyoknak az alapulvételével döntött. A perben a teljes reparációt nem szolgálta volna ugyanis a károsodás bekövetkeztekori értékek alapulvétele. Ez a cél a mostani értékviszonyok figyelembevételével érhető el. A teljes kártérítés elvének adott esetben ugyanis nem a kamat megítélése felel meg, hanem az értékviszonyokban bekövetkezett nagymértékű, a késedelmi kamat mértékét meghaladó változás miatt a kár összegének

korrigált (nem a károsodáskori érték alapján történő) megállapítása. Így lehetett egyensúlyba hozni az I-IV. rendű felperesek által elszenvedett sérelmeket a nem vagyoni kártérítéssel, mint másnemű előnnyel. Az immateriális kár jellegére figyelemmel vizsgálni kellett az alperesi magatartás nyomán a felpereseknél bekövetkeztetett állapotot, azt, hogy a személyiség életminőségének csökkenése hogyan, milyen mértékben valósult meg, tehát a személyiségi jogsérelem milyen hátrányos - akár testi, akár lelki, akár a lehetőségekben tapasztalható - hatást váltott ki, hiszen a nem vagyoni kártérítés legfőbb funkciója a kompenzáció, amellyel az elszenvedett életlehetőségek, fizikai és lelki sérelmek kiegyensúlyozása, helyettesítése történik pénzbeni előny nyújtásával. Az

Alkotmánybíróság 34/1992. (VI.1.) AB. határozatában kifejtettek szerint a nem vagyoni kártérítésnek objektív mércéje nincs, éppen ezért az összegszerűség körében irrelevánsak az eltérő tényállású eseti döntések. A kártérítés mértékének meghatározásánál természetesen figyelemmel kell lenni az arányosság követelményére és ezzel összefüggésben a bírói gyakorlatra. A kártérítési összeg meghatározásában azonban - erre irányuló konkrét szabályozás hiányában - a bíróság józanságának és mértéktartásának jut meghatározó szerep, szem előtt tartva, hogy az elszenvedett sérelmek hozzávetőleges kiegyensúlyozása a cél. Az ítéletábra úgy foglalt állást, hogy az I. és II. rendű felperesek esetében az őket ért nem vagyoni jellegű hátrányok kompenzálására személyenként 5.000.000,-Ft az az összeg, amely szükséges és egyben elegendő, míg ugyanez a III. rendű felperes esetében 10.000.000,-Ft, a IV. rendű felperesnél pedig 12.000.000,-Ft. A III. és IV. rendű felperesek esetében a kártérítés összegében mutatkozó különbség alapja egymástól eltérő egészségi állapotuk, és az ebből adódó eltérő életlehetőségek, melyeket az elsőfokú bíróság is helytállóan értékelt. A csatlakozó fellebbezésben írtakkal etekintetben csak annyiban ért egyet az ítéletábra, hogy valóban nincs esélye a teljes életre a III. rendű felperesnek sem, de - szemben a felperesi állásponttal - értékelni szükséges, hogy állapotából következően azt jobban megközelítheti, mint a IV. rendű felperes. Tekintettel arra, hogy a jelenlegi értékviszonyok alapján döntött a nem vagyoni kártérítés összegéről, mellőzte a kamat fizetésére vonatkozó elsőfokú rendelkezéseket.

Az alperesnek azon fellebbezési hivatkozása, hogy a jogalap tekintetében a mulasztás és felróhatóság milyen jellegű volt, illetőleg, hogy azok a mai napig bármely kórházi ellátás során felmerülhetnek, továbbá, hogy a legnagyobb körültekintéssel és gondossággal történő ellátás esetén is bekövetkezhetett volna a III-IV. rendű felperesek egészségkárosodása, a kártérítés mértékének megállapításánál már nem játszanak szerepet. Mindezek a jogalap körében értékelendők, amelyre vonatkozóan jogerős közbenső ítélet született. A közbenső ítélet pedig - szemben a részítélettel - még az eljárást befejező ítélettel sem helyezhető hatályon kívül és nem is módosítható a további tárgyalások eredményéhez képest (Pp. 213. § (2)-(3) bekezdések). Ugyanez okból nem vehető figyelembe az 1/2008. PJE. döntésre történt utalás.

Alaptalan az alperesi fellebbezés hivatkozása atekintetben is, hogy törvényt sért az olyan részítéleti rendelkezés, amely a nem vagyoni kártérítés összegét közvetlenül a

Pf.III.20.408/2008/4. szám

kiskorú részére rendeli kifizetni. Az alperes által e körben hivatkozott BH. 1983. 487. számú eseti döntés egy, azóta már hatályon kívül helyezett jogszabályon, az 1/1974. (VI.24.) OM. számú rendeleten alapul. A Csjt. 82. § (2) bekezdése szerint a szülők a gyermek pénzét és értéktárgyait, amennyiben azokat a rendes vagyonkezelés szabályai szerint folyó kiadásokra vagy egyéb okból készen tartani nem kell, kötelesek a gyámhatósághoz beszolgáltatni. Ilyen értékekről a szülők a gyámhatóság jóváhagyása nélkül nem rendelkezhetnek. A beszolgáltatási kötelezettséget tehát a jogszabály szülői kötelezettségként írja elő. E rendelkezés részletszabályait tartalmazza a 149/1997. (IX. 13.) Korm. rendelet 147. § (1) bekezdés a) pontja, melynek értelmében a törvényes

képviselő székhelye szerint illetékes hitelintézetnél nyitott gyámhatósági fenntartásos betétkönyvben, forint folyószámlán, vagy devizaszámlán kell a gyermek pénzét elhelyezni. Az idézett rendelkezésekből az következik, hogy nem a bíróság feladata a gyámhatósági fenntartásos betétkönyvben történő elhelyezésről szóló döntés meghozatala. A beszolgáltatási kötelezettség - bizonyos feltételekkel - a szülőt terheli, az alperesi teljesítés módjának meghatározására tehát nem hat ki, ezesetben is érvényesülnek a Ptk. teljesítésre vonatkozó rendelkezései. Helytállóan döntött tehát az elsőfokú bíróság, amikor kizárólag az egyes felperesek részére történő megfizetési kötelezettségről határozott.

A kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, az I. és II. rendű felperesek részére megítélt nem vagyoni kártérítés összegét kisebb mértékben csökkentette, míg a III. és IV. rendű felperesek javára megállapított tőkeösszeget helybenhagyta. Mellőzte azonban az alperes késedelmi kamatfizetésre történő kötelezését, egyebekben pedig az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban nagyobb mértékben lett pervesztes az alperes, erre figyelemmel a bíróság kötelezte az I-IV. rendű felperesek részére perköltség fizetésére a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, mely a jogi képviseletükkel kapcsolatosan felmerült ügyvédi munkadíjat tartalmazza. Ennek összegét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. § (5) bekezdése alapján a részítélet szerinti, fellebbezésben, illetőleg csatlakozó fellebbezésben vitatott összegek alapulvételével meghatározott pernyertességi arányok figyelembevételével állapította meg.

S z e g e d, 2008. október hó 27. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.
a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella sk.
előadó bíró

Dr. Heidrich Gábor sk.
táblabíró